

АНОТАЦІЯ

дисципліни «Актуальні питання банківського права»

Мета: полягає в необхідності сформувати у спеціалістів необхідні теоретичні знання і практичні навички в сфері банківської діяльності, ознайомити студентів із специфікою банківського права України як галузі права, як науки та навчальної дисципліни, з методологічними та прикладними проблемами банківського права, особливостями застосування чинного банківського законодавства, з правовими основами регулювання банківської системи держави. Вивченні актуальних питань механізму правового регулювання діяльності банків, надання банківського кредиту та розрахункових правовідносин, в тому числі суб'єктам господарювання агропромислового комплексу України.

По закінченню вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- основні положення із наукових праць з банківського права;
- правові засади банківської системи України;
- основи правового регулювання банківської діяльності;
- правові засади контролю в сфері банківської діяльності;
- правові основи грошового обігу, розрахунків і валютних операцій;
- структуру банківського законодавства;
- проблеми забезпечення безпеки банківської діяльності з урахуванням норм вітчизняного законодавства і міжнародного права;
- проблеми застосування юридичної відповідальності за правопорушення в сфері зберігання банківської таємниці.

Уміти:

- вільно орієнтуватися в нормативно-правових актах, що становлять систему банківського законодавства;
- здійснювати порівняльний аналіз нормативно-правових актів з питань правового забезпечення банківської діяльності;
- кваліфіковано тлумачити і застосовувати банківське законодавство в процесі регулювання відносин між банками і їх клієнтами, а т.ч. суб'єктами господарювання агропромислового комплексу України;
- виробити навички творчого мислення для самостійного підвищення знань законодавства, рівня своєї професійної підготовки, вміння орієнтуватися у банківському законодавстві, розробляти і вирішувати нові правові проблеми;
- застосовувати на практиці отримані теоретичні знання.

Зміст дисципліни:

Змістовий модуль 1. Загальна частина «Актуальні питання банківського права»

Теоретичне розуміння категорії «банківське право». Співвідношення понять «банківське право» і «банківське законодавство». Місце банківського права в системі права України. Джерела банківського законодавства в Україні.

Правові форми організації банківської діяльності в країнах Європейського Союзу. Загальні положення банківського права ЄС. Принцип свободи установи. Принцип свободи надання послуг. Принцип взаємного визнання. Принцип контролю країни установи. Принцип єдиної ліцензії.

Зарубіжне законодавство з питань регулювання банківської системи. Міжнародні договори України у банківській сфері.

Сучасна вітчизняна банківська система: тенденції та шляхи її розвитку. Проблеми застосування норм банківського права та перспективи розвитку банківського законодавства.

Поняття та методи банківського регулювання. Сутність, принципи банківського нагляду. Напрями вдосконалення системи банківського нагляду. Організація дистанційного нагляду за діяльністю банків України.

Правовий режим використання рейтингової оцінки українських банків за системою CAMELS. Правові засади забезпечення фінансової стійкості банківських установ. Теоретичні та практичні проблеми неплатоспроможності банків.

Система страхування вкладів в Україні. Правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Заходи впливу, що застосовуються до банків за порушення ними банківського законодавства. Порядок реорганізації банку. Правові засади введення процедури тимчасової адміністрації банку та результати її діяльності. Особливості санації (фінансового оздоровлення) банку. Підстави та особливості ліквідаційної процедури комерційних банків. Підготовчі заходи щодо задоволення вимог кредиторів до банку.

Основні вимоги FATF і організація боротьби з легалізацією «брудних грошей» у банківському секторі економіки. Поняття та система фінансового моніторингу. Фінансові операції, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу. Права та обов'язки банків як суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Завдання, функції та права Державної служби фінансового моніторингу України. Відповідальність за порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму».

Поняття інституту банківської таємниці. Правовий режим банківської та професійної таємниці. Порядок розкриття банківської таємниці. Співвідношення понять: банківська таємниця та інформація про фінансову операцію, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу. Використання систем віддаленого доступу до банківських рахунків.

Змістовий модуль 2. Особлива частина «Актуальні питання банківського права»

Поняття та види платіжних систем. Принципи функціонування системно важливих платіжних систем. Правове регулювання переказу коштів в Україні. Розрахунки із використанням спеціальних платіжних засобів. Організація функціонування системи електронних платежів (СЕП) НБУ. Регулювання участі банків України у міжнародних платіжних системах. Національна система масових електронних платежів населення. Платіжна система виконання бюджетів.

Організація міжбанківських розрахунків в Україні. Порядок відкриття кореспондентських рахунків комерційними банками в інших банках. Порядок здійснення контролю за кореспондентськими рахунками банків.

Грошове зобов'язання у банківських правовідносинах. Правова природа банківських процентів. Особливості розрахунків в іноземній валюті. Законодавчі вимоги до банку для надання ним кредиту. Овердрафт як короткостроковий кредит у межах встановленого ліміту. Банківська гарантія як односторонній правочин. Договір факторингу. Договір фінансового лізингу. Іпотечне кредитування. Причини і значення рефінансування комерційних банків центральним банком держави. Порядок надання окремих кредитів овернайт. Кредитування комерційних банків Національним банком України.

Валютні рахунки. Ліцензування валютних операцій банків. Види ліцензій та вимоги до їх надання. Кореспондентські відносини банків, розрахунки іноземною валютою на території України. Характеристика „ЛОРО” – рахунків та „НОСТРО” – рахунків. Правове регулювання операцій купівлі-продажу іноземної валюти. Вимоги щодо організації роботи обмінних пунктів іноземної валюти. Операції з міжнародних торговельних розрахунків. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Викладацький склад: доцент, к.ю.н., доцент кафедри адміністративного і інформаційного права Чернадчук Т.О.

<http://ur.sau.sumy.ua/2014/254/chernadchuk-tamara-oleksandrivna.html>

Основна література:
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

1. Декрет Кабінету Міністрів «Про систему валютного регулювання і валютного контролю»: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 № 15-93- [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/15-93>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Закон України від 07 грудня 2000 року № 2121 – III – [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Закон України «Про Національний банк України»: Закон України від 20 травня 1999 року № 679-XIV. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>
4. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
5. Закон України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні" від 05.04.2001 № 2346-III - [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
6. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 № 1702-VII - [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>

СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України: – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
2. Чернадчук Т.О. Актуальні питання інформаційних правовідносин у банківській сфері : монографія / Чернадчук Т.О. – Суми : СНАУ, 2011. – 163 с.
3. Чернадчук Т.О. Основи валютного права України: навчальний посібник / Т.О.Чернадчук. - Суми : Університетська книга, 2009. - 301с.
4. Чернадчук Т. Проблемні питання адаптації банківського законодавства України до законодавства Європейського Союзу/ Т. Чернадчук // The Scientific Association of Economists and Lawyers «Fundacio»:Zagreb's International Conference on Law and Social Sciences (December, 5th, 2014), Zagreb (Croatia), 2014, the collection of scientific papers – p. 151-159